

*Қарақалпақстан Республикасы
Мәлимлеме – китапхана орайы
Мағлыұмат библиография хызметі*

*« Қәлеми өткір жазыушы »
Гулайша Есемуртова - 90 жаста
Әдебиятлардың усыныу дизими*

Нөкис - 2020

Кирисиў

Қарақалпақстанға мийнети сиңген мәденият хызметкери, Қарақалпақстан халық жазыўшысы Гүлайша Есемуратова усы жылы 90 жасқа толады. Мине усы мунәсибет пенен бул сәне республикамыздың барлық мәдений хәм жәмийетлик орынында кең түрде белгиленбекте. Бизиң Мәлимлеме - китапхана орайында да бул сәнеге бағышланып онлайн түринде бир қанша ис илажлар алып барылып атыр. Мысал ушын китапхана орайы хызметлери, секторлары тәрәпинен онлайн ушырасыў кешелери, витртуаль китап көргизбелери исленбекте. Ал Мағлыўмат-библиография хызмети тәрәпинен болса жазыўшының өмири хәм дәретиўшилиқ хызметине қызығыўшы әдебиятшылар, алымлар, муғаллимлер, студент жаслар хәмде бәрше китапхана орайы пайдаланыўшылары ушын әдебиятлардың усыныў дизими дүзилип отыр.

Бул усыныў дизим 3 бөлимнен ибарат:

1. Гүлайша Есемуратованың өмири хәм дәретиўшилиқ хызмети.
2. Гүлайша Есемуратованың шығармалары.
3. Гүлайша Есемуратова хәм оның шығармалары ҳаққында.

Гүлайша Есемуратованың өмири хәм дәретиўшилиқ хызмети.

Қарақалпақ әдебиятының проза жанрының раўажланыўына өзиниң салмақлы үлесин қосқан қәлеми өткир жазыўшы, Қарақалпақстанға хәм Өзбекстанға мийнети сиңген мәденият хызметкери, Қарақалпақстан халық жазыўшысы Гүлайша Есемуратова усы жылы 90 жасқа толады.

Жигерли жазыўшымыз Гүлайша Есемуратова 1930 – жылы 18 февральда Шымбай районының 3-аўылында Абдижалий мақсымның шаңарағында екінши перзент болып дүньяға келди. Әкеси халық душпаны болып сүргинге айдалғаннан соң, Гүлайша апа үш айлығынан тоғыз жасына шекем дайы атасы Есемураттың қолында тәрбияланды. Соңынан дайы ағасы, белгили тилши алымымыз Айтжан Есемуратовтың хожалығының бир ағзасы болып жасап, Төрткул хәм Нөкис мектеплеринде билим алады. Халқымыздың арасынан шыққан жаңа заман интеллигентлериниң бири болған Айтжан Есемуратовтың бай үй китапханасы бар еди. Усы китапхана Гүлайша апаның дүнья әдебиятынан руўхий суўсынланыўына себепши болады.

Гүлайша апа 1947 - жылы Қарақалпақ мәмлекетлик педагогикалық институтының филология факультетине оқыўға түседи. Гүлайша Есемуратова 1951 - жылы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық пединститутының тил хәм әдебият факультетин тамамлап, баспа хызметлеринде өз мийнет жолын баслады. 1958-60 жыллары Әмиўдәрья журналында публицистика бөлимин басқарды, өзи де публицистикалық, прозалық дөретпелер жазды. Соннан бери бул машақатлы кәсиптиң маманы болып, республикамыздың баспасөз тараўында елиў жылдан аслам ўақыттан бери минсиз хызмет етип киятыр.

1972 – жылы Қарақалпақстан Жазыўшылар аўқамына ағза болды.

Ғәрезсизлик елимизге үлкен жаңалықларды алып кирди. Гүлайша апа Есемуратова 1991 жылы алпыс бир жасында «Арал қызлары» журналын шөлкемлестирди хәм журналға бас редактор болды. Жәмийетшилигимиз, пүткил халқымыз бул журналды қызығыўшылық пенен, үлкен көтериңки қуўаныш пенен күтип алған еди. Жазыўшының биринши китабы “Кесте деген ат пенен баспадан шықты. Соң “Халмурат жүргиш” “”Айдай қыз”, “Жийрен”, “Соңғы гүўалар”, “Мың да бир кеширим” , “Дүўдендеги дәптер”, “Қызым саған айтаман”, “Дәўир нәпеси”, хәм де бир неше көплеген таңламалы шығармалары, Ибрайым Юсупов

ҳаққиндағы романы топлам болып басылып шықты. 1992 - жылы Америкада ҳаял- қызлардың бас қоспасына жазыўшы Гулайша Есемуратова да қатнасып қайтты. Ең дәслеп қарақалпақтың миллий кийимлерин шет елге танытып, оны кийип барды. Көп тиражлы Американың «ISAR» журналының редакторы Мьен менен ушырасып пикирлести. Елимиздің ҳаял- қызларының турмысын, олардың бүгинги күнги жетискенликлерин басқа халықлардың ҳаял- қызларына сөйлеп берди. Гулайша Есемуратова өзиниң мийнеткешлиги арқасында әдебиятымыз бенен журналистикаға үлес қосыўдан ҳеш шаршамады. Гулайша Есемуратованың шығармалары хәр бир оқыўшының ядында қалатуғын, оны ойландыратуғын, толғандыратуғын турмыс сабақлары. Гулайша Есемуратова бүгинги қарақалпақ прозасының үлкен бир байтереги. Оның мийнетлери жоқары баҳаланып, Қарақалпақстанға, Өзбекстанға мийнети сиңген мәденият хызметкери атағын алыўға еристи. Қарақалпақстан халық жазыўшысы атағын алды. Ол Сабыр аға менен бес перзентти камалға келтирип, билимли, илимли етип тәрбиялады. Хұрметли дем алысқа шығып та жазыўшы апамыз Гулайша Есемуратова 90 жасын қарсы алып атырса да көпшилик сүйип оқытуғын шығармалар дөретип атыр.

Гулайша Есемуратованың шығармалары

Есемуратова, Г. Ай бала: [болған ўақья тийкарында гүрриң] // Еркин Қарақалпақстан. - 2008. – 16 авг.

Есемуратова, Г. Алп анадан туўылады: [Нәжим Дәўқараев ҳаққинда] // Еркин Қарақалпақстан. – 2005. – 2 июнь.

Есемуратова, Г. Ана сезими: [гүрриң] //Әмиўдәрья. - 1976. - №6. - Б. 56 - 82.

Есемуратова, Г. Архив: [хүжжетли гүрриң] // Еркин Қарақалпақстан. - 1999. – 20 февр.

Есемуратова, Г. Ата - анам болар ма еди: [хүжжетли повесть] // Қарақалпақстан жаслары. - 1995. - 27 апр.

Есемуратова, Г. Әңгимеден әңгиме туўылып: [гүрриң] // Әмиўдәрья. - 1978. - №2. - Б. 54 - 63.

Есемуратова, Г. Бахытлы боларма екенмен?!...: [гүрриң]// Қарақалпақстан жаслары. - 2002. - 7 февр.

Есемуратова, Г. Бийдайзарлықтағы көринис. // Еркин Қарақалпақстан. - 1994. – 23 июль.

Есемуратова, Г. Билмеген жериңе тас атпа: [гүрриң] // Еркин Қарақалпақстан. - 1999. – 5 июнь.

Есемуратова, Г. Гүресшең өмир: [очерк] // Әмиўдәрья. - 1985. - №1. - Б. 82-89.

Есемуратова, Г. Дәўирлер нәпеси: IV-том: роман, эссе, повестьлер, гүрриңлер, пьеса, әпсаналар, очерклер, мақалалар. - Нөкис: Билим, 2009. - 292 б.

Есемуратова, Г. Ески әңгимелерден: [повесть] / Г. Есемуратова // **Қарақалпақстан жаслары.** - 2018. - 6 дек. (Даўамы келеси санларда)

Есемуратова, Г. Жийрен: [новеллалар, гүрриңлер, повестьлер] - Нөкис: Қарақалпақстан, 1985. - 217 б.

Есемуратова, Г. Жүзик: [гүрриң] // Қарақалпақстан жаслары. - 1995. - 27 апр.

Есемуратова, Г. Заманымды улығлайман: [публицистика: «Еркин заман – еркин адам» таңлаўы] // Еркин Қарақалпақстан. - 2007. – 31 июль.

Есемуратова, Г. Заманымыздың жарық жұлдызы болды: [эссе: академик Марат Нурмухамедов ҳаққында] // Еркин Қарақалпақстан. - 2010. - 6 май.

Есемуратова, Г. Кестеленген роман: [шығармадан үзинди] / Г. Есемуратова // **Еркин Қарақалпақстан.** - 2015. – 30 июль. (Даўамы бар)

Есемуратова, Г. Ким тыңлайды муңымды: [повесть] // Әмиўдәрья. - 1993. - №11-12. - Б. 3-18.

Есемуратова, Г. Қарақалпақ әдебиятының сүтини еди: [Роман-эсседен үзинди] Г. Есемуратова // **Еркин Қарақалпақстан.** - 2017. - 25 апр. (Дауамы. Басы өткен санда)

Есемуратова, Г. Қарақалпақ қызларының кестеге түскен романлары: [үзинди] // Қарақалпақстан жаслары. -1996.-11 июль.

Есемуратова, Г. Қауын пискенде: [гүрриң] // Әмиўдәрья. - 1985. - №4. - Б. 81 - 98.

Есемуратова, Г. Қоянды қамыс өлтирер : [гүрриң] // Еркин Қарақалпақстан. - 2000. – 18 март.

Есемуратова, Г. Мен еркекпен; Илпилдек: [сатиралық гүрриңлер] // Қарақалпақстан жаслары. - 1999. - 9 сент.

Есемуратова, Г. Мен жаман баламан: [гүрриң] // Қарақалпақстан жаслары. - 1998. - 16 апр.

Есемуратова, Г. Мерекениң жарасығы қыз бала: [мақала Г. Матякубова ҳаққында] // Еркин Қарақалпақстан. - 1993. – 16 февр.

Есемуратова, Г. Өле жаман болмасаң, өле жарлы болмасаң: [гүрриң] // Қарақалпақстан жаслары. - 1997. - 19 июнь.

Есемуратова, Г. Пидайы тарийхшымыз ҳаққында сөз: [тарийхшы - илимпаз Шерип Бабашев ҳаққында] / Г. Есемуратова // **Еркин Қарақалпақстан.** - 2013. - 17 дек.

Есемуратова Г. Самалды сөкпеген, дузды төкпеген алым: [академик С.К.Камалов ҳаққында хўжетли романнан үзинди] // Еркин Қарақалпақстан. – 2006. – 8 июль.

Есемуратова, Г. Тәшўишли дўнья: [гүрриң] // Еркин Қарақалпақстан. - 2005. – 23 февр.

Есемуратова, Г. Теректиң де жаны бар!: [Әдеп икрамлылық] // Қарақалпақстан жаслары. - 1996. - 16 май.

Есемуратова, Г. Турмыс сабақлары: [гүрриң] // Еркин Қарақалпақстан. - 2002. – 4 июнь.

Есемуратова, Г. Умытпайман, Нәжим аға!: әдебий сәне: [Нәжим Дәўқараев хаққында] // Әмиўдәрья. – 1990. - № 8. – Б. 102 – 112.

Есемуратова, Г. Үндемейтуғын күйеў, аўырмайтуғын ене: [гүрриң]// Еркин Қарақалпақстан. - 2008. – 23 дек.

Есемуратова, Г. Үш дәўирдин гүўасы «Тентек» ҳаял хаққында әпсана: хўжетли повестьтен үзинди: [Қарақалпақстанға мийнети сиңген муғаллим деген атаққа миясар болған ағла муғаллим Әйсе апаның өмири хаққында сөз етиледи: даўамы бар] / Г. Есемуратова // Еркин Қарақалпақстан. - 2013. – 26 янв.

Есемуратова, Г. Үш дәўирдин гүўасы «Тентек» ҳаял хаққында әпсана: хўжетли повесть: [Қарақалпақстанға мийнети сиңген муғаллим деген атаққа миясар болған ағла муғаллим Әйсе апаның өмири хаққында сөз етиледи] / Г. Есемуратова // Әмиўдәрья. - 2013. - Б. 3-37.

Есемуратова, Г. Үш дәўирдин гүўасы «Тентек» ҳаял хаққында әпсана: [Қарақалпақстанға мийнети сиңген муғаллим деген атаққа миясар болған ағла муғаллим Әйсе апаның өмири хаққында сөз етиледи: даўамы. Басы өткен санда] / Г. Есемуратова // Әмиўдәрья. - 2013. - Б. 29 - 42.

Есемуратова, Г. Ўатан қәдири, ел сағынышы: [публицистика] // Еркин Қарақалпақстан. - 2019. – 19 февр. (Даўамы келеси санда)

Есемуратова, Г. Ўатан қәдири, ел сағынышы: [публицистика] // Еркин Қарақалпақстан. - 2019. - 21 февр. (Даўамы. Басы өткен санда)

Есемуратова, Г. Хаў, еле өлмепти ғой!..; Соны да билмейсең бе?..; Адам қатты аўырса..: [сатиралық гүрриңлер] // Әмиўдәрья. - 1972. - №7. - Б. 116.

Есемуратова, Г. Шүтик шыраның шарапаты: [болған ўақыя] // Әмиўдәрья. - 2012. – №2. – Б. 3 - 6.

Есемуратова, Г. Шүтик шыраның шарапаты: [турмыстан алынған ўақыя] // Еркин Қарақалпақстан. - 2011. – 24 нояб.

Есемуратова, Г. Шығармалары: I - том. / Г. Есемуратова. – Нөкис: Қарақалпақстан, 2013. – 388 б.

Есемуратова, Г. Шығармалары: 1 - том. / Ред. Ернашова Р. - Нөкис: Билим, 1995. - 452 б.

Есемуратова, Г. Шығармалары: 2 - том. / Ред. Тлегенова Г. - Нөкіс: Билим, 1997. - 328 б.

Есемуратова, Г. Шыңларға өрлеп баратырған шайыра: [Г. Мәтякубова дөретиўшилиги ҳаққында] // Еркин Қарақалпақстан. –1993. - 9 янв.

Гүлайша Есемуратова ҳәм оның шығармалары ҳаққында

Айтмуратов Е. Дослардың жетилискенлигине қуўанышлыман: [Г. Есемуратова ҳаққында] // Еркин Қарақалпақстан. - 2011. - 22 фев.

Әбдиниязова З. Ибратлы өмир: [әдебий кеше: ҚМУ да жазыўшы Гүлайша Есемуратованың 90 жыллық юбилейине бағышланған әдебий кеше болып өтті] // Қарақалпақстан жаслары. – 2020. – 20 февр.

Бабашев Ш. Жазыўшы Гулайша туўралы еки аўыз сөз. // Қарақалпақстан жаслары. - 2011. - 6 окт .

Базарбаев Ж. Талапшаң журналист, зәбердес жазыўшы. // Қарақалпақстан жаслары. - 2011. - 13 янв.

Баҳадырова С. Ҳаял- қызлар кәлеминде турмыс шынлығы: [Г. Есемуратова 70 жаста] // Еркин Қарақалпақстан. - 2000. - 17 февр.

Бекбергенова З. Жаслықтан жетилген талант: [жазыўшы Г. Есемуратованың өмири ҳәм дөретиўшилиги ҳаққында]// Қарақалпақстан жаслары. - 2000. - 23 март.

Бекбергенова М. Турмыс шынлығын суўретлеген сөз шебери: [Г.Есемуратова 70 жаста] // Әмиўдәрья - 2000. - №3. - Б. 46 - 47.

Дәўлетова Г. Шығармалары руўхый алтын ғәзийне: [Гүлайша Есемуратова 90 жаста] // Қарақалпақ әдебияты. – 2020. – февраль. – Б. 10.

Елмуратов Қ. Жазыўшы прозасында ҳаял – қызлар тематикасының сәўлелениўи: [Г. Есемуратова ҳаққында] // Қарақалпақстан жаслары. - 2011. - 17 февр.

Есемуратов Г. Әдебиет дегенимиздің өзі де өмір: [Г. Есемуратова хаққында] // Қарақалпақстан жаслары. - 2000. - 24 авг.

Есенов Ж. “Жийрен”нің терең психологизми. // Қарақалпақстан жаслары. – 2011. - 3 март.

Жамиева П. Гулайша Есемуратова прозасындағы көркем шеберлик. // Қарақалпақстан жаслары. - 2006. - 20 июль.

Ибрагимов С. Арпалысларда өткен өмір: [Г.Есемуратова менен сәўбет] // Еркін Қарақалпақстан. - 2012. - 2 фев.

Караматдинова Б. Устазды улығлаў ямаса хәўес оятатуғын өмір өткеллери: [Гүлайша Есемуратованың 90 жыллық тойына арналған мақала] // Еркін Қарақалпақстан. - 2020. - 18 февр.

Қурбанбаев И. Қызым саған айтаман: [жазыўшы Гүлайша Есемуратованың усы атамадағы шығармасы хаққында] // Жеткиншек. - 1997. - 6 февр.

Нурабуллаева И. Жазыўшының мәсләхәти: [Хожели районындағы 2-санлы мектепте қарақалпақ прозасының раўажланыўына үлкен үлес қосқан жазыўшы Гүлайша Есемуратованың 90 жыллық юбилейи мүнәсибети менен ушырасыў кешеси шөлкемлестирилди] // Устаз жолы. – 2020. – 21 март.

Нуржанов П. Турмыс шынлығына садық жазыўшы: [Г. Есемуратова хаққында] // Еркін Қарақалпақстан. - 2008. - 20 сент.

Оразымбетов Қ. Жазыўшы дәретиўшилигине бир нәзер. // Қарақалпақстан жаслары. - 2011. - 6 янв.

Пахратдинов Ю. Уллы шаңарақларды үйренген саўап: [С. Камалов хәм Г. Есемуратовалардың шаңарағы хаққында] // Қарақалпақстан жаслары. – 1998. - 19 февр.

Пахратдинов Ә. Шығармаларында турмыс шынлығы: [Г. Есемуратова 70 жаста] // Еркін Қарақалпақстан. - 2001. - 17 февр.

Сағыйдуллаева Ж. Гүлайша Есемуратова прозасында миллийлик хәм ҳаял-қызлар образы // Әмиўдәрья. – 2020. - №2. – Б. 73 – 76.

Сейтназаров Ғ. Қарызларыңызды өтеп үлгер, Гулайша. // Әмиўдәрья. - 1990. - №7. - Б. 110 - 112.

Султанов Қ. Өмір гүли: [Г. Есемуратова 70 жаста] // Совет Қарақалпақстаны. – 1981. - 7 март.

Төрбекова А. Атақ, даңқтан дәмем жоқ: [Талантлы жазыушы Г. Есемуратова менен сәўбетлесіў] // Қарақалпақстан жаслары. - 1997. - 6 март.

Турекеева А. Сабырлылық пенен жетискен табыс. // Қарақалпақстан жаслары. -2011. - 22 сент.

Хожамуратова П. Биз ушын әзийз Гулайша апа: [жазыушы Гүлайша Есемуратова ҳаққында] // Еркин Қарақалпақстан. - 2003. - 15 июль.

Хожамуратова П. Жазыушы менен ушырасыў кешеси: [Г.Есемуратова 70 жаста] // Еркин Қарақалпақстан.- 2000. - 27 май.

Хожамуратова П. Тоқсанда да қолында қәлем...[Гүлайша Есемуратова 90 жаста] // Қарақалпақстан жаслары. – 2020. – 13 февр.

Дүзиуши:

*Мағлыұмат библиография
хызмети бас библиографы:*

Г. Тажимуратова